

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 30.07.1980, sp. zn. 1 To 45/80, ECLI:CZ:NS:1980:1.TO.45.1980.1

Číslo: 6/1981

Právní věta: Ak je chyba procesných úkonov vykonaných v prípravnom konaní len v tom, že procesné úkony, ktoré nie sú neodkladné, boli vykonané v neprítomnosti obhajcu v čase, keď obvinený nemal obhajcu, hoci ho musel mať, nemožno vec vrátiť na došetrenie prokurátorovi, ak obvinený - prípadne i proti vôli obvineného jeho obhajca alebo zákonný zástupca, ak ide o obvineného, ktorý je zbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená - prehlási, že nechce, aby sa úkony opakovali za účasti obhajcu.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 30.07.1980

Spisová značka: 1 To 45/80

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Obhajoba

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36 odst. 1 písm. c

§ 165

§ 188 odst. 1 písm. f

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základe sťažnosti krajského prokurátora Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 16. mája 1980 sp. zn. 1 T 10/80 a tomuto súdu prikázal, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Krajský prokurátor podal 30. 4. 1980 na Krajskom súde v Bratislave obžalobu sp. zn. 2 Kv 7/80 proti ml. J. Š. pre pokus trestného činu znásilnenia podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1, 2 písm. a) Tr. zák. Tento trestný čin mal spáchať tak, že 23. 11. 1979 asi o 23.15 hod. v katastri obce Štefanov s úmyslom vykonať s ňou pohlavný styk stiahol Z. B. do priekopy, kde ju vyzliekal, ohmatával a keď sa bránila, bil ju rukami, čím jej spôsobil zlomeninu krčného stavca, čiastočné vyklbenie spojenia 2-3. a 5-6. krčného stavca, podliatiny okolo očí, škrabance na tvári, v dôsledku čoho bola práceneschopná do 28. 3. 1980. K dokonaniu činu nedošlo pre zásah občanov, ktorí prechádzali okolo na osobnom aute.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 16. 5. 1980 sp. zn. 1 T 10/80 vrátil podľa § 188 odst. 1 písm. f) Tr. por. trestnú vec na došetrenie prokurátorovi. Urobil to v podstate preto, že v prípravnom konaní sa nepostupovalo dôsledne podľa ustanovení § 291 a § 202 Tr. por. Obžalovaný ml. J. Š. nemal obhajcu už od vznesenia obvinenia (24. 11. 1979), žiadosť o ustanovenie obhajcu bola zaslaná advokátskej poradni až 27. 11. 1979, keď bol obžalovanému obhajca aj ustanovený. Pri vypočutí obžalovaného 26. 11. 1979 bol síce prítomný obhajca, jeho meno však nie je možné zo zápisnice zistiť (je nečitateľné) a vypočúvanie 30. 1. 1980 bolo vykonané v prítomnosti právneho koncipienta L. M. z Advokátskej poradne v Senici. Prakticky všetky dôkazy, najmä vypočúvanie svedkov, boli vykonané v čase pred ustanovením obhajcu, teda nezákonným spôsobom, čo podľa názoru krajského súdu nemôže napraviť ani vyjadrenie obžalovaného a jeho obhajcu z 9. 4. 1980, ktorí prehlásili, že netrvajú na opätovnom vypočúvaní svedkov v prítomnosti obhajcu.

Proti tomuto uzneseniu podal krajský prokurátor sťažnosť. Vyslovil názor, že aj keď v prípravnom konaní bolo porušené právo obvineného na obhajobu, lebo obhajca bol mladistvému obvinenému ustanovený oneskorene, vzhľadom na vyjadrenie obvineného a jeho obhajcu, že nežiadajú opakovať vypočúvanie svedkov a poškodenej, nebolo treba vracieť vec na došetrenie.

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade sťažnosti krajského prokurátora v zmysle § 147 odst. 1 Tr. por. správnosť výroku napadnutého uznesenia a konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že sťažnosť je odôvodnená.

Treba súhlasiť so záverom krajského súdu, vysloveným v napadnutom uznesení, že v prípravnom konaní došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu; hoci obvinený J. Š. je mladistvý, nemal obhajcu od vznesenia obvinenia. Z obsahu spisov vyplýva, že proti J. Š. bolo vznesené obvinenie (§ 163 odst. 1 Tr. por.) pre pokus trestného činu znásilnenia podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 Tr. zák. (neskôr bol upozornený na kvalifikáciu podľa § 8 odst. 1, § 241 odst. 1, 2 písm. a/ Tr. zák.) dňa 24. 11. 1979. Vyšetrovateľ ZNB – oddelenie vyšetrovania v Senici požiadal až 27. 11. 1979 vedúceho Advokátskej poradne v Senici o ustanovenie obhajcu (obvinený si obhajcu nezvolil). Týmto dňom bola obvinenému ml. Š. ustanovená za obhajcu prom. práv. J. K., členka AP v Senici. Pritom vyšetrovateľ v čase pred ustanovením obhajcu od 24. 11. do 27. 11. 1979 vypočul poškodenú Z. B. a prevažnú časť svedkov (J. S., R. T., V. K., Š. C., Š. P., M. Ch., J. N. a V. P.).

Postup vyšetrovateľa je v rozpore s ustanovením § 291 Tr. por., kde je uvedené, že mladistvý obvinený musí mať od vznesenia obvinenia obhajcu, ktorý má právo zúčastniť sa na vyšetrovacích úkonoch bez akéhokoľvek obmedzenia okrem prípadu, že by išlo o vykonanie neodkladného úkonu. Inak nutná obhajoba mladistvého už v prípravnom konaní vyplýva z ustanovenia § 36 odst. 1 písm. c) Tr. por. Tým, že vyšetrovateľ vykonal uvedené vypočúvania v čase, keď obvinenému ešte nebol ustanovený obhajca, došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu, lebo jeho obhajca sa nemal možnosť zúčastniť na vyšetrovacích úkonoch, nemohol využiť ani právo klásť vypočúvaným osobám otázky, a teda nemohol uplatňovať práva, ktoré mu poskytuje zákon (§ 165 Tr. por.).

Treba však uviesť, že účasť obhajcu na vyšetrovacích úkonoch podľa § 165 Tr. por. je právom a nie povinnosťou obhajcu. Toto právo nemôže obhajca vykonávať proti vôli obvineného, iba že by išlo o prípad uvedený v § 41 odst. 4 Tr. por. Z povahy veci vyplýva, že nie je možné opakovať ani nariadiť opakovanie vyšetrovacieho úkonu za účasti obhajcu, ak obvinený nechce, aby sa obhajca opakovaného vyšetrovacieho úkonu zúčastnil. Nakoľko obvinený ml. J. Š. 9. 4. 1980 pri vypočúvaní v prítomnosti obhajcu prehlásil, že netrvá na tom, aby sa vypočúvanie svedkov opakovalo v prítomnosti jeho obhajcu, nebolo možné vrátiť vec podľa § 188 odst. 1 písm. f) Tr. por. prokurátorovi na došetrenie. Nariadiť opakovanie vyšetrovacích úkonov vykonaných v neprítomnosti obhajcu, hoci obvinený, jeho obhajca ani zákonný zástupca, prípadne i proti vôli obvineného, nežiadajú opakovať úkony za prítomnosti obhajcu, by bolo na mieste len vtedy, keby tieto úkony, potrebné pre rozhodnutie veci, boli poznačené aj inou podstatnou procesnou chybou (porov. č. 1/1979 Zb. rozh.

tr.).